

Dávná historie spojená s rodem Buziců a Drahlínem

Tak jsem pátrala v Knihovně Jana Drdy v Příbrami, kde mi půjčili 6 knih, v Okresním archivu Příbram, kde jsem vyfotila 52 fotek stran textu z 8mi různých knih a příruček, na dvou zámčích: v Lítni, kde mi vůbec neodpověděli a v Březnici, kde mi kastelán poslal mailem povídání o Buzicích a odkazy na Národní památkový ústav v Praze. Po prostudování jsem zjistila, že většina toho je nepoužitelná a zbylo jen to, co nyní posílám. Čtyři pověsti založené možná na pár faktech:

O rytíři Malovcovi

Je známo, že na tvrzi v Drahlíně seděl rytíř Malovec. Ten jel jednou domů a provázela ho družina, která se vesele bavila, protože v kraji bývalo bezpečno. Zpříjemňovali si cestu hovorem. Když přijížděli k obrovskému dubu pod kopcem, nad kterým se za nocí objevovala zvláštní záře, byli vyrušeni šumotem, který vycházel z nedaleké houštiny. Nejdříve si mysleli, že jsou to dřevorubci, potom že se k nim blíží divoký kanec, ale skutečnost byla mnohem horší. Byli to loupežníci. Čekali na rytíře v záloze a chtěli ho přepadnout. Rytíř se svou družinou bojovali udatně, chvílemi se zdálo, že podlehnou, tiskli se k dubu a někteří zranění padli do trávy. Přepadení se však stále nevzdávali. Jeden z nich se chopil rohu, loupežníci se snažili mu roh vytrhnout, ale nepodařilo se jim to a on na roh mocně zatroubil. Rytíř Malovec se bil ze všech nejudatněji, ale pomalu se začala projevovat početná převaha loupežníků. Tu si Malovec vzpomněl, že se nacházejí právě na vrchu zvláště libém Bohu a v duchu slíbil postavit na místě kapličku Panně Marii, když se z téhle šlamastyky dostane živý.

Jen, co slib v duchu učinil, uslyšel najednou veliký lomoz, který se rychle blížil. Byli to dřevorubci, kteří uslyšeli trubení rohu a přispěchali rytířovi a jeho družině na pomoc. Neměli zbraně, ale jen sekery a obušky, přesto se pustili do boje s loupežníky. Loupežníci viděli převahu protivníků, která se stále zvětšovala, a proto se dali na rychlý ústup z bojiště. Rytíř a část jeho družiny byli zachráněni. Nejprve poděkoval dřevorubcům a své družině za život, a když přijel domů, rozkázal svážeti na vrch, kde byl přepaden, materiál ke stavbě kapličky. Kaplička byla zanedlouho dostavěna a zasvěcena Panně Marii.

Druhá pověst o rytíři Malovcovi vypráví podobné, ale s tím rozdílem, že rytíř si pro svou záchranu po slibu postavit kapličku přál být neviditelný, což se mu podařilo a lupiči mu nemohli ublížit, protože ho neviděli. Ostatní je stejné.

(z knihy Josef Biskup Pověsti ze stříbrného kraje, vydané 1944)

Pan Jetříšek z Buzovic

Pan Jetříšek z Buzovic byl velmi udatný pán. Jeho sláva byla známa široko a daleko po českých zemích a stateční panovníci Oldřich, Břetislav i Vladislav byli hrdi na tohoto rytíře, který si postavil hrad v hlubokých brdských hvozdech.

Jeho statečnost nebyla vidět jen ve válkách, ale pan Jetříšek byl také vášnivým a neohroženým lovcem. Brdské lesy mu poskytovaly dostatek zábavy i rozptýlení. Jeho vášeň pro lov neznala mezí. Veliké zděšení zavládlo kraji, když se v okolí Drahlína objevil obrovský kanec. Ten musel žít poblíž, protože se často zatoulal do blízkosti tvrze i vísky a působil

obrovské škody na polích i lidských životech. Lidé si o jeho kouscích vyprávěli celé báchorky a mnozí tvrdili, že je to vtělený ďábel, před kterým si nikdo není jistý.

Když o řádění kance uslyšel pan Jetříšek, nemeškal a vypravil se do drahlínských lesů zjistit, co je to za podivné zvíře, před kterým kdekdo utíká. Když na něho v lese konečně narazil, spatřil, že je to kus opravdu nevidaný a že vzbuzuje hrůzu zcela právem. On sám před ním však strach neměl. Vyčíhal si ho a pustil se ním do litého boje nedbaje na svou bezpečnost. Boj ho zcela pohltil a jeho odhodlanost nakonec zvítězila nad zuřivostí zvířete. Jetříšek mu jedním mávnutím meče usek hlavu. Lidé v kraji drahlínském si mohli oddechnout.

Zvěst o Jetříškově hrdinném boji se donesla až k panovníkovi na pražský hrad a kníže Vladislav uznávaje jeho zásluhy o kraj, obdařil ho štítem s erbem kančí hlavy ve zlatém poli.

Jetříšek z Buzic se později účastnil s knížetem země bojů a válek. Když v roce 1110 vtrhli do země Poláci, vytáhl s knížetem proti nim a bojoval po boku panovníka v bitvě U Trutiny proti Boleslavovi. Před bojem se postavil proti svým spolubojovníkům a pravil: „Bratři a spolubojovníci moji! Kdokoliv má na svém těle nějaký kousek masa nesmělého a bojícího se, musí jej buď nejprve ořezati, nebo nyní z našeho zástupu odstoupiti.“ Bojovníci nevystoupili a viděl, že jejich mysli byly dychtivy k bitvě. On se bil udatně mečem svým, až náramným množstvím kopí poražen padl k zemi. Stal se hrdinou.

V Dalimilově kronice se o Děťříškovi píše v souvislosti s tažením knížete Vladislava proti Polanům: „V českém vojsku sloužil v ony dny

jinoch smělý, jinoch způsobný,
Jetříšek Buškovíc, hezky hoch,
jemuž říkali též Tuří roh.
Že za uši kdys kance chyt,
Zdobil kančí rypák jeho štít.
Ten Jetříšek bil se hrdinně.
Do nepřátelských řad pronikl
a zahynul v těžké hodině.

Kosmas ve své kronice uvádí, že Děťříšek se účastnil za svého života i tažení Jindřicha V. proti Boleslavu Křivoústému, a to po boku knížete Svatopluka. Ten byl roku 1109 zavražděn a Děťříšek podporoval na uvolněný trůn bratra Svatopluka Otu. Také ho uvedl na knížecí stolec do Prahy. Vyvolalo to nevoli Čechů a pro zklidnění situace byl právoplatně na trůn dosazen Vladislav. Přesto Děťříšek neupadl u Vladislava v nemilost a významně zasahoval do politiky 12. století. Jeho syn Jiřík zastával úřad maršálka a vedoucího ozbrojeného průvodu knížete Vladislava a účastnil se druhé křížové výpravy do Svaté země, kde zahynul.

Jetříšek, Jetřich nebo někdy také Děťříšek z Buzic nebo z Buzu je pokládán za zakladatele rodu Buziců, z nichž se později vyvinuli v jedné z rodových linií i pánové z Valdeka. Heřman z Drahlína, který seděl na tvrzi roku 1324 (první zmínka o Drahlínu v písemné podobě) pocházel z rodu pánů z Valdeka, kteří později přesídlili do Lítně.

Václav Hájek z Libočan prý historiku o zabití kance přisoudil Bivojovi a tím spojil rod Buziců s vojvodou Krokem.

V roce 2017 obec Drahlín převzala svou vlajku a znak, kde je kančí hlava jako připomínka starodávného vlivného rodu Buziců, z nichž někteří sídlili právě na drahlínské tvrzi známé pod názvem Hradiště.

Rod Buziců se rozdělil na tři větve: jedna větev připrala do erbu zajíce (pánové z Valdeka), další lva (Lvi z Rožmitálu), potomci Heřmana přesídlili do Lítně a psali se pánové z Hazmburka a ponechali si původní erb s kančí hlavou. Roku 1390 patřil Drahlín k Litensku.

(Pověsti ze stříbrného kraje, materiály ze zámku Březnice, materiály z archivu, materiály z webu Litně)

O ovčáku z Drahlína

Malý Drahlín se dříve nazýval Ovčín, zřejmě kvůli tomu, že zde hojně chovali ovce. Jedna pověst praví:

Každého rána, když se sluneční paprsky prodraly na matičku zemi, vyháněl ovčák z Ovčina svá velká stáda na pastviny. Byla to služba lehká, ale zodpovědná. Zodpovědná hlavně proto, že se nesměla žádná ovce ztratit. O to se staral hlavně ovčákův druh pes, který neúnavně obíhal stádo a nedovolit žádné ovci stádo opustit. Že by ovci někdo ukradl, ovčák strach neměl, protože takový lapka byl ve stejném opovržení jako vrah a stejně tak byl i souzen.

Jednou hnal ovčák své stádo na vzdálenější pastvinu, kde se nacházela Lídina studánka. Tu uviděl nedaleko studánky krásné bílé šaty na zemi ležeti a nikoho blízko neviděl. Proto šel blíže, aby si šaty mohl prohlédnout. Líbila se mu krásná látka ze síťoviny, a když nikdo nepřicházel, chtěl si šaty odnésti. Sotva ho však taková myšlenka napadla, otevřela se hladina studánky a panna Lída, která z ní vystoupila, ho před jeho úmyslem varovala. Ovčák ji však neposlechl, šaty si vzal a hnal stádo vesele domů.

Sotva začal doma ovce počítat, ulekl se velice, protože jedna chyběla. Běda mě, bědoval, čeká mě trest smrti, tak totiž byla v jeho době ztráta ovce trestána. Ovčák přemýšlel a hned ho napadlo, kde by měl ztracenou ovci hledat. Vzal šaty, které přinesl domů, a spěchal k hradu Valdek ke studánce panny Lídy. Vešel na nádvoří a volal pannu Lídu. Chtěl, aby se mu zjevila, že jí chce vrátit zpět šaty, které před tím vzal. Smiluj se a vrať mi ovečku, prosil. Potom položil šaty na místo, odkud je vzal a sotva to učinil, ozvalo se za ním zabečení. Ovčák pohlédl tím směrem a zaradoval se, z houštiny se hnala ztracená ovečka, ovčák se sklonil, objal ji a šťasten s ní se vracel k domovu.

Od té doby byl poctivým ovčákem a pokaždé když hnal ovečky k Valdeku, vzpomněl na svůj špatný skutek a v duchu odprošoval pannu Lídu za to, že podlehl hlasu ďábla a její šaty si odnesl. Panna Lída se mu od té doby již nezjevila.

(Pověsti ze stříbrného kraje)

O studánce Bezednivce

Nad Drahlínem v lese kousek za širokým průsekem leží studánka Bezednivka. Pověst povídá:

Do daleka se táhne pásmo Brd od Toku přes Brdu, jednak ke Slonovci, jednak k Bábě a ke Hřebenům. A tady, uprostřed lesního ticha, nad vesnicí Drahlínem žil ve své chudobě poustevník svým bohabojným životem. Živil se vším, co mu les mohl poskytnout a dobře se mu tu žilo. Staral se o svou kapličku a každodenně v ní sloužil tichou mši.

Zvonek jeho kapličky se třikrát denně rozklinkal a oznamoval lidem v údolí, kdy mají vstát, kdy mají z polí spěchat k obědu a kdy se mají přichystati na lůžko. Pohostinní lidé často zvali poustevníka do vesnice, aby mezi ně přišel, potěšil se jejich přítomností a pojedl s nimi. Ale poustevník vždy zavrtěl hlavou. Rozhodl se pro svou samotu a tu nechtěl nikdy opustit.

A přece jednou musel do vesnice sejít. Stalo se to tehdy, když lidé marně čekali na zvonění k obědu. Zvonek se poustevníkovi utrhl a do půdy se zaryl tak hluboko, že poustevník sám ho nemohl vytáhnout. Proto se vypravil do vesnice, aby požádal hodné lidi o pomoc. Všichni hodní lidé pomoc přislíbili a nakonec mezi sebou vybrali tři nejsilnější a ti se vypravili s poustevníkem ke zvonu.

Siláci se hned dali do díla, kopali, kopali, ale čím více kopali, tím více se zvon propadal hlouběji a hlouběji. Najednou se ze země vyvalila voda a muži museli práce zanechat. Studánka! Zaradoval se poustevník. Konečně měl v blízkosti svého obydlí to, po čem toužil dlouho, zdravou, pitnou vodu. Litoval zvonku, který už nebyl k vytažení, ale studánka mu byla milejší. Rozhodl se, že si opatří zvon nový.

Od těch časů lidé věřili, že když se zvon stále propadal, je studánka beze dna a začali jí říkat Bezednivka nebo Bezednivá studánka.

(Pověsti ze stříbrného kraje)

Dne 11. června 2017

Dana Chmelíková